

Til regjeringen
Ved arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna

Vår saksbehandler
Henrik Dahle

Kopi til

Vår dato
04.04.2024

Vår referanse

Deres referanse

Behov for et bedre psykososialt regelverk i arbeidslivet

Det norske arbeidsmiljøet rangeres i verdensstoppen, men når det kommer til reguleringer av det psykososiale arbeidsmiljøet henger vi etter mange land, blant annet våre naboer Sverige og Danmark, som har utviklet et godt og fremtidsrettet regelverk for det psykososiale arbeidsmiljøfeltet.

Det er dokumentert at 15 prosent av sykefraværet i Norge har en direkte sammenheng med det psykososiale arbeidsmiljøet, og hele 60 prosent av langtidsfraværet skyldes muskel- og skjelettlidelser eller psykiske lidelser. Vi mener en bedre regulering av det psykososiale arbeidsmiljøet vil kunne bidra til å forbedre arbeidshelsen, redusere sykefraværet, og bidra til økt produktivitet i arbeidslivet.

Arbeidsmiljøloven og tilhørende forskrifter handler i dag i stor grad om den tradisjonelle HMS-tenkningen, der sikkerhet og målet om færrest mulige fysiske skader og ulykker er i fokus. Det er bra at industrien har vist vei, men nå er det på høy tid at også det psykososiale arbeidsmiljøfeltet blir tatt på alvor og løftes fram på lik linje med det fysiske arbeidsmiljøet. Vårt nåværende regelverk oppleves av oss som mangelfullt både med hensyn til innhold, forebygging og oppfølging.

Vi mener at det må innføres en bestemmelse i arbeidsmiljøloven som definerer og beskriver risikobildet knyttet til det psykososiale arbeidsmiljøet. Dagens bestemmelse om psykososialt arbeidsmiljø gir etter vår oppfatning en innskrenket forståelse av risikofaktorene på dette området. I tillegg mener vi at det må utarbeides en egen forskrift som regulerer det psykososiale arbeidsmiljøet, for å gi et mer helhetlig og konkret rammeverk for hvordan dette området skal håndteres i praksis.

Vi er kjent med at det også er flere sterke internasjonale krefter, blant annet EU-parlamentet, som mener det er behov for et eget direktiv innen det psykososiale arbeidsmiljøfeltet. Både i Danmark og Sverige har egne forskrifter ført til et tydelig løft av området. Det har også gjort det enklere for arbeidstilsynene i landene å drive veiledning og tilsyn på psykososialt arbeidsmiljø.

Arbeidstilsynet og partene i arbeidslivet har over flere år samarbeidet om å utarbeide et tydelig kunnskapsgrunnlag, som har gitt oss en god forståelse av det psykososiale arbeidsmiljøfeltet. To partssammensatte arbeidsgrupper har foretatt en gjennomgang av dagens regulering, og blant annet

innhentet erfaringer fra norske virksomheter om arbeid med og kunnskap om temaet. Arbeidet endte opp i en omfattende rapport fra Arbeidstilsynet med flere forslag til endringer i regelverket. Unio mener at disse forslagene nå må sendes ut på høring. [Behov for bedre regulering av arbeidsmiljølovens krav til psykososialt arbeidsmiljø \(arbeidstilsynet.no\)](#)

Unio har nylig gjennomført en omfattende undersøkelse blant lærere, sykepleiere, politi og fysioterapeuter om emosjonelle belastninger i yrker som arbeider med og for mennesker. Resultatene viser tydelig at dette er et svært relevant tema som i liten grad er en del av det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet i virksomhetene. I forslaget fra Arbeidstilsynet, som partene mottok i innspillsrunden høsten 2023, er emosjonelle utfordringer på arbeidsplassen løftet opp som en av de sentrale faktorene i det psykososiale arbeidsmiljøet. [Fremtidens arbeidsmiljø – Emosjonelle krav på dagsordenen \(fremtidensarbeidsmiljo.no\)](#)

Det er mange gode grunner til å løfte fram en systematisk satsning på det psykososiale arbeidsmiljøet i arbeidsmiljøloven og forskriftene. Under følger noen.

- Det er viktig å ha et aktuelt og presist regelverk som tar høyde for det psykososiale utfordringsbildet i arbeidslivet og som klargjør innholdet i begrepet og konkretiserer risikofaktorene.
- Et bedre utbygd regelverk vil bidra til å øke forståelsen hos brukerne og gjøre det enklere å jobbe systematisk med det psykososiale arbeidsmiljøet på den enkelte arbeidsplass. Det vil bli lettere å tilegne seg kunnskap da mange av forholdene som påvirker helsen i dag ikke nevnes i lovverket i det hele tatt.
- Dagens regelverk er lite konkret knyttet til hvordan virksomhetene skal arbeide forebyggende med det psykososiale arbeidsmiljøet. Bedre bestemmelser vil øke forståelsen i hele arbeidslivet for at det er nødvendig med en systematisk satsning på forebygging av psykososiale risikofaktorer, for å oppnå et helsefremmende arbeidsliv hvor færre faller tidlig ut av arbeidslivet.
- Et bedre regelverk vil bidra til utvikling av en bedre HMS-standard for store grupper arbeidstakere som må relatere seg til psykososiale utfordringer hver dag på arbeidsplassen, for eksempel arbeidstakere som jobber i relasjonelle yrker.
- En klargjøring av dagens regulering vil også være et viktig tilskudd til det gode arbeidet som allerede er etablert i samarbeidet mellom partene og myndighetene på området, blant annet gjennom IA-avtalen.

Unio ber derfor regjeringen om å intensivere arbeidet med å få etablert en egen forskrift og en oppdatert bestemmelse i arbeidsmiljøloven om det psykososiale arbeidsmiljøet. Dette vil ikke bare bidra til å bedre forståelsen og håndteringen av psykososiale risikofaktorer, men også fremme et helsefremmende arbeidsliv med lavere frafall og et mer produktivt arbeidsliv.

Ragnhild Lied
Unio-leder
(sign.)

Geir Røsvoll
leder Utdanningsforbundet
(sign.)

Lill Sverresdatter Larsen
leder Norsk Sykepleierforbund
(sign.)

Guro Elisabeth Lind
leder Forskerforbundet
(sign.)

Unn Alma Skatvold
leder Politiets Fellesforbund
(sign.)

Gerty Lund
leder Norsk
Fysioterapeutforbund
(sign.)

Hege-Merethe Bengtsson
adm.dir. Det norske
maskinistforbund
(sign.)

Mizanur Rahaman
leder Akademikerforbundet
(sign.)

Tove Holst Skyer
leder Norsk
Ergoterapeutforbund
(sign.)

Bent Ronny Mikalsen
leder Norsk Radiografforbund
(sign.)

Martin Enstad
leder Presteforeningen
(sign.)

Ola Eiksund
leder Bibliotekarforbundet
(sign.)

Ann-Elin Instebo
leder Norsk Tannpleierforening
(sign.)

Odd Arne Kjellstadli
leder Skatterevisorenes
Forening
(sign.)

Asbjørn Sagstad
leder Det Norske
Diakonforbund
(sign.)